

Niamuno Sargas

brošiams Lietuvininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Ragainėje kas pėnnyčią išbūdamas, kaštūja prie arcziausiojo pušto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Ir pati laikraščio spaustuvė priima apsteliūvimus.

Apšakymai į Niamuno Sarga įstatomieji kaštūja po 10 peningiu už kožną smulkeis raštais išspausťą eilę ir yra šio laikraščio spaustuvėje priimami. — Gromatas dėl laikraščio rašomas priima rėdytojas Ragainėje (Ragnit).

Mr. 13.

Ragaineje subatoje 28. merca

1885.

Niamuno Sargas

išeina Ragainėje kas nedėle subatomis. Išsirašymus ant šio laikraščio už 35 pf. ant metu bertainio, už 50 pf. į namus parnešant, Ragainėje J. Syberto spaustuvė, o kitur wiši cėc. puštai priima.

Niamuno Sargas yra kožnam žinomu užtarėju lietuviškiosios kalbos ir giminytės; jis ir toliaus šiam mēriui šlužys, Lietuvininkus ant tikrojo kelio kreipdamas, idant jie, savo kalbą ir savo giminytę išlaikydami, ir tikrais Lietuvininkais ir wėrnais savo karaliaus padonais pasiliktu. Jis pargabės ir toliaus pamoklinius surašus iš wišu mokslu daliu; žines iš wišu swėto kraštu, iš Wokietijos, iš mieliosios Lietuwos; papasakojimus rusto ir štukaunans įturio; turgaus prekiās iš Tilžės, Klaipedos ir t. t.; berlūniškį rubliaus kursą; gromatnyčią ir t. t.

Apšakymai,

už škitinę eilę po 10 pf. parokūjami, wišoje Lietuwoje didžiausiąjį praplatinimą randa. Perstatymas į lietuviškąją kalbą nėo nekastūja.

Šbleistuvė Niamuno Sargo,
J. Sybertas, Ragaine.

Tikriejie uždavimai wokikšiosios kulturos prie Niamuno.

(Priemazga.)

Šitas „aprupinimo“ dalykas, apie kurį dar kelis žodžius reikia pridėti, yra firatu ir sergancziuju aprupinimas. Szūse dalykūse — tai kožnas nū sawės išiu — wišai nėra galima, kad waldžios įstati-

mai wišką įstatiytu, tą įstatiyti reikia. Krikščioniška meilė, kurią nū pat pradžios kaip wiengą iš swarbiausiuju gelbėtoju tikrosios, krikščioniškosios kulturos paženklino, čia daug tur gelbėti, o — Dievas už tai teesie liaupsintas! — daug ir jau yra gelbėjusi išse dalykūse. Diewui dėkui, tik ir tarp Wokieciuju ir ponu dar tokie randasi, kurie, kaip ans nabaštinkas ponas Szperberis, ir ant auginimo firatėliu, ir ant aprupinimo ligoniu, kočia dalį sawo bagotyšės apėrawoti nemengia. Diewe tik dūk, kad tokiu dar daugiau rastiesi galėtu! Ale ir šiecion ans senasis žodis iš naujo atskamba: „Dagos yra daug, ale darbininku yra menkai!“ Kokiū ligonbučziuju ir firatu buteliu bene dar reiktetu, jeib wiši ligonyš (ir tie, kurie, pagal leforiaus patikrinimą, dėl maisto ir pieno stokos, sawo sweikatą prapulbė) o ir wišos firatos (wišos ar dwasiškai, ar kuniškai, ar abejaip, be dwasiškio ir be kuniškio maisto, prapūlšios kudikeliu dušėlės) sawo reikalingąjį, motyniškąjį aprupinimą tiktai šiel tiek apturėti galėtu! Rą yra kitos Ciropos gimines, tą ir kiti Wokietijos kampai šime dalyke įstatiš, o, (sulygintinai su tūmi) šiel daug ta tikroji, t. y. ta krikščioniškoji wokikšioji kultura dar tur įstatiyti musū Lietuwos kampeliūse! Šiel bėdu ir ligu čia yra, ipaczei dėl reikalingiausiųju walgiu (dėl pieno!) stokos! O juš mathšime, ar jawu pabranginimas, pagal naujūsius jawu nuitus, tą stokojimą išlygīs ir alkstancziūsius pilwelius išpildys! Tame tarpe tik turime atpenz laukti to, kad, jei Dievas pats nedarys kokius ipatifikūs dymus musū delei, ana bėda rasi dar wis eis didyn, o, su je, ir šilpnu bei sergancziuju žmoniū škaitlius, kurs tur su leforiumi ir su žolėmis, rasi ir dar su wišokiomis kitomis prieprowomis, aprupinamas buti. Rą-gi daryti? Ar ligoniū kafes ir tiems gales gelbėti, kurie nei taip daug netur, kad išpirkti galėtu į tokias kafes? Ar, jei wiši tokie waringi yra, kad bewėik nėo netur, tik kožnas, jei ne už sawę patį, tik už kitą gales užmokėti?

Ar nebus labiaus, kaip dainūtojis su ne-labu apšakymu prieš nelaimingą žmoniū giminę besijūdamas tai išgulbė — ar nebus labiaus taip, kaip aną syki, kad amūdu waringu Lenku, abudu nėo neturėdamu, o nei wienas nenorėdamas, kad jo draugas už jį užmokėtu, štai abudu nėo neužmokėjo? Garbė but anam didžiamam sergancziuju aprupinimo užmanymui! Ale tarp tokios bėdos, kočia mes Lietuwoje tankei sulaučiame, tik ir dar kitu užmanymu reikia. O jei tie tik negal wiši waldžios įtaisomi buti, kas-gi ju reikala išpildys — kas kitas, ne kaip tikroji krikščioniškoji Wokieciuju kultura?! O kokie yra anos kulturos tarnai, kurie jos paliepinus išpildo? Ra, tik rodosi, kožnas Wokietis, o ir kožnas Lietuvininkas, kurs tam dalykui tą gelbėti ar su turtu įstengia, ar su išminčia išmano! Tai yra kulturos uždavimas, daug geresnis, daug naudingesnis, o ponui Diewui daug geriaus patinkas, ne kaip nepasiliaujantysis trimytawimas apie reikalaujamą (sako!) wienwaldytę wienintelei dušias išganancziuosios (rods nesako, ale mistyja!) wokikšiosios kalbos ir, kaip liub šatyti, wokikšiosios „weisles“, arba wokikšiojo „budo“ (wokikšiai „Art“) ant išnaitinimo wišu kitoku kalbu arba „weisliu“, arba budu.

Tu, mokitojau, kurs Diewo taip pastatytas esi, kad, dėl sawo urėdo prie kudikiu, jau ir wišus ju tēwelur pasilaikymus geriausai žinai, ar ne bene ir tai buwo „kulturos“ uždavimas nū Diewo, kad neišmanantiems arba waringiems žmonėms ir prie ligu, su sawo roda arba ir pagalba šlužytumbėi ir jūš nū to apsergetumbėi, kad bise kur, kaip štai aš pats radau, trys žmonės wienoje stuboje be jokio kitu žmoniū žinojimo, arba padėjimo, karžtlige (tyšaus liga) apsirgti galėtu?! Kas geriaus už mokitojį žiems gal reikalingumą leforiaus prirodyti, jūš nū wišoku paityščziuju ir priewėriu atlaikyti arba jūš prie wišoku išmintingu prieprowu, ipaczei prie tikro leforiaus wartyjimo, prilaikyti?

O tu, župonėle lepunėle, ar nemišlyji, kad tai ir taw, po akiu dangiškojo Dievo ir išmintingu žmoniū ant žemės, daug, daug daugiaus garbės turėjent priteikti, jei tu, wietoje sawo puikawojimo bei pasididžiawimo su „fein“-mofikta kalba (Diewas žino, kaip „fein“ ji nū tames skamba!), labiaus su mažumėliu lietuwifkiosios kalbos wargstantiems ir sergantiams ant pagalbos ateiti norėtum, nū sawo pasididžiawanciosios augštybės prie juu nufileistumbei? „Rejiekfokite augštu daigtu, bet laifkytėsi prie žemuju“, tą žodį tawo burna tankei ištare, ale ar bene ir lūčžės apmishjei, ką tai nor sakyti? Jus puiktos (norečiau weik pridėti: jus paifkos) pasididžiawancios župonės, kurios Lietuwiniūks bei ju senjė (jums per augšta esanciję!) kalbą su tikru paifkies pasididžiawimu panefindamos, tai sakyti liubite, kad jusu namūse „wienintelei wofikšai kalbama“, ar nemišlyjate, kad sergancziū ir wargstancziū žmoneliū išgelbėjimas, kurs be ju kalbos negal nufiditi, jums ir jusu „kulturai“ daug daugiaus tikro gyriaus atnektu, ne kaip toks nenaudingas beprotingu lepunėliu pasididžiawimas? Jus kunigėnės, kurios pacziūs arba ir su sawo dukterimis, dėl muzikos arba ir wifokiu pramoniu (kunstu) išsimotinimo taip stropai pasiprocewojate, ar rasti nei jokia pamadinimo nejauciate sawyje, sawo augštesnijj mofiką ant pagerinimo gywasties, sweikatos ir wifutinojo stono sawo silpnesniuju sejeriu arba broliu wartoti, jūs prie czystybės ir protingu naminiu įtaishniu ir prie sweifo gyvenimo pripratinti, o tai nū wifokiu ligu ir wifokios iškabos jūs apsaugoti?! „Se, ale mes nemofame lietuwifkai.“ Durnai gana yra, kad nemokate kalbą ju žmoniū, tarp kuriu tik ponas Diewas jus ant gero darymo yra pastates, ant gero darymo jums kofiką augštesnę wietelę yra dawęs. Tai mofikiteši nū šios dienos, o daugiaus nepasididžiulkite, bet gedekiteši, dėl sawo nežinajimo. Af žinau kelias augštas župones, Anglijontas (Inglijontas), kurios, Kabyliū ir Arabijonu kalbą išsimotindamos, kas dieng su didžiū pasiprocewojimu tarp anu wargstancziū žmoneliū, beje tarp Aprifkos tamšuju giminieliū, ant išgelbėjimo ju kunu ir dušiu, nepaliaudamos, ir ne už algą, bet su sawo pacziū sylos bei turto apėrawojimu, dirba ir Diewui šlužija. Ar ne bene jus, kur wifkas jums taip lengwei prigatawytą troyjasi, nors kelias adynas ir nors mažą dalelę sawo puifkies sawo dangiškamiam ponui ir sawo wargstantiems broliams apėrawoti įstengtumbite?

O ir tu, turtingasis žemiu supirktojan, ar negaletumbei nors taip daug apie sweikatą sawo wargstancziū kaimynū išklaušinti, kad jie nors ant smerties apsirgti negaletu be jokia kitu žmoniū žinajimo?

Jus wifai, kurie „wofikštaje kultura“ pasididžiujate, išpidykite šitus jos uždawimus, ir be jokia trimytawimo. Tai jusu kultura augs ir augštai bei garbingai pasifels po akiu dangiškojo pono!

(Dar ue wifkas.)

Gintaro keliune iš Lietuwos ing Lietuwa per tris tukstancziūs metu.

Apie tukstantį metu pirm Kristui užgimus gražus didis akrotas Penicijonu, kurie žiaurėn linkai nū Palestynos hale widuržeminiu juriu ghweno, baltosioje (aukrinėse) marėse tapė užmestas ant tukstarp nepažįstamuju krantu Lietuwos žemės. Aną gadynę Lietuwa nufitrauše iki Wjiflos upės, kur žiandien ghwena Wofieczjei, Prusais wadinami, kuriu pirmbuwei (pirmtakunai) Kryžofai (Kryželninkai) buwo Szcizion Penicijonu kupczjei rods nerado šwino, kurį norėjo rasti ant Rusiterndu šalu (tos šalos žiandien bene yra „Scilly“ hale pietwafarinio krantu Anglijos), ale daugybė brangiojo gintaro. Szmotą diei retai kur terandamuju šalu, kuriūse musė apibegusi buwo, pirm daug tukstancziū metu sawo smertį razdama minkštame patale, Penicijonu kupczziūs už augštą prekią pardawė karalenei Sabos, žemės gulincziūs palaimingojoje Arabijoje (Arabia felix). Pirmosios knigos karaliū rako dešimtamieje peršlyrine apie šią karalėn; ji prie Arabijonu wardu Wilke. Nufidumydamą iš gražiojo skarbo ji jį ant špilgos mudelio perdirbdinusi ir į sidabrą idėdinusi sawo tolimamiam prieteliui padomanojo nufiusdamą giesmininčiui „augštosios giesmės“, didžiamiam Yzraelitenu karaliui Salamonui, kurs jį sawo starbnyczioje pakawojo. Tukstant metu po Salamono galwos, 70 m. Kristui gimus, Rymijonu pulkaminkas Dytas Jeruzale jėmė ir išpuštijo, o dwinasis starbas iš Lietuwos į rankas pleškitu žalneriu įkliuwo, kurie jį drauge į Rymo mēstą parfigabeno. Ir wēl po keliu šimtu metu (455 m.) atmenimi pawirtusiejie sakai su įrakitaje musė iš laito pirm grėktwanio nufako į Apriką: Wandalu kunigaitštis Gaiserikis į sidabrą idėtaje špilgą Ryme atradęs iš įugriautojo mēsto drauge emė ir sawo Kartagino pilį. Ale po keliu dešimcziu metu (535 m.) į wandalifkaje dware pilį įtraukęs Belizaras, žalneriu wadowas rytiniu Rymijonu cėcoriaus Justinijono, paėmes wifus starbus, o tarp tuju ir Kartagino mēsto gintarą su pasfujūju Wandalu karaliumi Gelimeriu, parplaukė akrotu į Byzantiją. Szefis šimtus su wirkumi metu musu tewifkės gintaras gawo pakajū, ale jo keliuonės nei iš tolo dar nebūwo pasibengustos. 1204 m. Wenicijonai su kitais Rymijonais Kanstantyno pilį (Konstantinopolį) jėmė. Tarp tuju ir pulkas bajoru (riteriu) iš žiaurinės Prancuzijos radosi, kuriūs Soasungo (Soissons) wifstupas wedė. Szio palydowas, smarkusis Rawulas (Raoul de Haute-Pierre), su sawo kirwiu įlaužė apauštastias duris starbnyczios Rumnėnu (Romenai) buwo gryfikša arba byzantinifką cėcoriu gimine), o su kelintu dar brangesniu skarbu ir gintaro špilgą į Prancuziją keliawo. Tenai bagotojoje ir augštojoje gimineje Dtpjeru (de Haute-Pierre) gražusis gintaras nū tēwu ant waitu per ilgą gimines eilę perejo. Pirmąjį kuditį krišktyjant, anote tēwu, markyženė šią špilgą ant krutines liubedawo nešioti. Ale nei czionai šio skarbo amžias nepašibaigė. Pa-

stutiniame kare su Prusais Dtpjeru pilis aplinkui traukancziūju mobylgardziū tapė pleškta; ale iš nežiniū šwadruna Lietuwiniūks dragunu su sawo pulkawinku atfiradusi pabaide pleškitus ant didžio džiaugsmo pilionės, kuri, norint wiena ant swėto, pilna drąjos sawo dware neprastojė. Ale šis Lietuwiniūks dragunu apicėras (jis ir buwo iš tikro Lietuwiniūks ir nesigėdejo su sawo žalnereis kartais lietuwifkai kalbėti . . .) šį kartą sunkei suronytas tapės gulejo kelias nedėles ant myrio patalo pilyje, žilosios markyženės dabotingai kawotas. Tankei jis jei abrozuką labai gražios jaunos moterifkės rode, kurį ant sawo krutines nešiojo. Kartą gromata iš tolimosios Lietuwos, iš Kuršiu pamario, perejo, kurią jis iš džiaugsmo apšarodamas skaitė; nės jo gražioji, jaunoji moterifkė sweiką waitingą sawo wyrui buwo dowanėjusi. Jaunasis apicėras žime kare sawo jurontosios rankos nebegaledamas wartoti pawycho gelžkelis namon į Lietuwos žaliujancziūšias lankas. Senoji markyženė jaunajei paczei gintaro špilgą siuntė; ji turejo ję priegyti prie kriškto sawo pirmgimio, senąjį kriškto skarbą Dtpjeru iš Gnes pakalnes (Alsne įteka į Dazę [Dise], o šį į Senę [Seine]). — Taip šis gintaras su musė, pirm daug tukstancziū metu apteėjusia, pas krantus parkeliawo, kur pirm mažne triju tukstancziū metu Wenicijonai jį išimainė buwo, o štai, jis tą paczią žmoniū giminę atrado, kurią pirm tiek tukstancziū metu buwo palitęs. Szisai gintaras tris tukstancziūs metu po swėtą keliawes mathdamas milijonu milijonus žmoniū užgemant, užaugant, mtręstant, giminiu gimines atfirandant, wiešpataujant, žustant ir wifai nū žemės prapūlant — šisai gintaras iš Lietuwos išėjęs, tris tukstancziūs metu swetur klydinejęs ir wēl į sawo tewifkę susiwokęs atrado tūs pacziūs žmones gywenancziūs, tą paczią kalbą kalbancziūs: Lietuwiniūksai tūfart buwo, Lietuwiniūksai ir dar tebėra, o tame tarpe kur milijonu milijonai žmoniū wifokiu giminiu su sawo kalbomis padingo?! To dėl durni žmonės gal ir dar tiek nekū sutauztyti, kad Lietuwiniūksai weik turėšę prazuti — tą patį jau musu gimines priekšintikai ir pirm 100 metu pranašawo (prarakawo).

Lietuwiniūksai mes esam gimė,

Lietuwiniūksai mes norim but,

Tą garbę gawome užgimė,

Tą ir uenorim leift prazut!

Dangiškasis Wiešpats susimils ir toliaus ant musu mielosios motynes Lietuvos, kaip susimilo ant kitu žemiu, amžiu amžius korawotu ir kankitu teifhbes neprieteliu. M.

Apie bites.

(Priemazga.)

I. Ka gali iš bieziū naudoti?

Bet wifai kitaip dedasi swetimūse kraštūse: ten bites weifia ant pelno ir pelną gawna pušetingą. Ne toli įieštėjus — Wofietijoje — atfiranda bitininkai, žinoma tikri bitininkai, kurie atfiskaito nū kozno awilio po 50 marku pelno ant metu. Tiesą, tie bitininkai yra ant to

atsidėję; su jėis mes nesufilygšime, bet priklausančiai elgdamiėsi ir mes galetum- bime turėti nors dalį to pelno. Ne sun- ku juš tiesiog išskaityti, kiek gali pelnyti nū kožno awilio. Tegul wienas awilys dūda kas metą tit po 10 swaru medaus; jeigu uš swarą padėšime menšiauėsi tit po 30 pf., turešime 3 markius. Be to dar lieka naujieje spiečiai. Tegul ant triju seniū awiliiu pareis tit pr wienas spie- czius — skaitant uš spiečių 6 markius — ant kožno awilio pareina 2 markiu (uš waštą mažas pelnas — jo ir neslai- tyšime). Tokiu budu wienas awilys dūda pelno 5 markius. Lengwu numanyti, kad šicziū sudėtas mažiausias pelnas — toks, koki gali turėti wisados; gerais metais pelnas gal buti dwigubas ir tri- gubas, gal nueiti, kaip sakiau, iki 50 markiu. Daigi matai, šiweišes leles de- šimtis awiliiu, jau gali turėti toki pel- nelį, kurlai kiekwienam butu sugadu — o tit tas pelnas pareina mums, kaip sako, nē arus nē sejus; nē a truso ir gaikties apie bites wisai nēra: wisada atširas namūse atliekamas žmogus — senas ir jaunas — kurlai, neatspejant pacziam utininkui, galēs pawalkštineti aplint awiliius.

Bet ir tai dar ne wiskas, kę mums gero daro biteles. Senei jau patėmyta, kad ant lauko, tankei bieziū atlankomo, wisados geriaus uštinka nekurie jamai, kaip antai grikai, ripsai ir kiti, ne kaip ant lauku, bieziū neatlankomu. Tę pati gali sakyti ir apie daržus.

(Dar ne wiskas.)

Perzwalga.

Ši swetur.

Prancuzija. Paryze tapē nesenei proma po prisaitintuju sudu laikyta dwiem puli- cijos uredininkam, kuriūdu buvo norėju- siu rėdytoją nefurio laikraščio nušauti. Šzis rėdytojas buvo surašę išplatines, kuriame pranėšta, kad tūdu pulicijos ure- dininku, kuriu motyna nesenei tapusi už- mušta, gaušencziū nū waldžios aughte- snius urebus, jei tit tyletu dėl užmuhto- sios motynos, kuri buš dėl to tapusi žu- dyta, idant žmonēs apie tai kalbėdami ir mislydami, nesirupintu uš tai, kę waldžia daro. Apšlyšlāju tapē atkaltintu.

Škreikija. Saimbutyje pašlas (depu- tertas) Knot'as waldžiai užmetinėjo, ji norinti Wotieczius Slawu wergineis pa- daryti, kaip Rusėnus (Masfolius) Galy- cijoje Lenkams priešuis. Šziūs žodžius ištarus Lenkas Czerlauskis per smeltyčią rantę iškėles pas kalbetoją nubėges su- šuko: „Dūkite Rusėnams pakajų.“ Šš to begalinis trenkšmas pakilo; „nėgirde- ta begedyste!“ buvo wisur girdėti. Kairioji pusē (lyberalai, Wotieczai) pradėjo dibelį trenkšmę kelti; klausytojai ant galeriju taip pat pradėjo rėkauti. Saimbuczio perdėtinis pakajų negaledamas padaryti, turėjo klausytojus nū galeriju šalin pa- siųsti ir susirodyjinius ant pusē admos pertraukti.

Maskolija. Ne toli Lodb'o buvo ne- kurlai malunininkas i mēšą išwaziawes; namon sugrįšes wisę sawo giminę (iš wiso 10 žmoniū) atrado kraujūse begulinczią. Tarp

lawonu tit wienas gywas daigtas, šu- nytis, buwo, kurlai ir žmogjudziū išda- weju pastoji. Malunininkas greitai pu- liciją paršigabenes žmogjudzius užklupo, kurie iššpazinę tapē sugauti.

Denemarkis. Šinczas tarp waldžios ir žmoniū wietininku yra kū aštriausēi uži- deges. Ministeris Estrup'as sawo prie- šininkus arzdina, tur tit wien gal. Ka- mara maldos gromatę iki karaliaus leido prashydam, kad Estrup'as taptu at- statytas.

Italija. Neapolyje tapē wiena mer- gaitē bagotu tēnu ant 13 metu baudžia- wos kalėjimo prasudyta, uš tai, kad sawo motynę, kuri jei nepawelhyjo wienę wa- ngyčią (kuczere) i wyrus imti, buwo ban- džiūsi su wirwe pakarti.

— Turyno, Paduwos, Parmos, Ne- japolio ir Rymo uniwersitetai dėl neda- wadu uždaryti. Kas žin tokios kurltan- czios mislys buš pradėjusios tarp studentu waiškezioti.

Žija. Apganistano rubežiūse karo ug- nis ir po pakajaus pelenais gruzdena. Norint iš šiundono ir Petrapiles (Pė- terburkio) keli balandžei su alywu la- pais tapē išlakiti, tai daigtu pastowis Apganistane kitaip išweizd. Angliškioji waldžia apie 40000 wyrū su pilnu iš- rėdymu prie šios žemēs rubeziū nu- siunte.

Amerika. Pagal žines iš widurinės Amerikos maiktas kas dienę bidinasi. Mejitkos republikē 15000 wyrū prie ru- beziū sawo žemēs nusiunte. Panamos mēšą maiktinintu pulkai apgule.

Ši Wotietijos.

Berlynas. 22. mercę cecorius šweikas, drutas ir linkšmas sawo gimtaję dienę praleido. Daug kunigaitščziū šwecziū buwo i Berlynę ant tos garbingosios die- nos susirinke. Diemas tebūda 88-meczini kunigaitščziū dar daug daug metu lai- mingai praleisti.

— Wismarkio dowanai surintuju pi- nigu bus per 2 1/2 milijono markiu. Uš didžiausiąję dalį tu pinigū taps dwaras atpirktas, kurlai kartę Wismarkiu giminei priklausē. Likusiusius pinigus galesēs Wismarkis atwiriems dalykamš suwartoti.

— Nekurlai gromatnešys buwo ketu- riūse kartūse iš wiso 60 Pf. per wiršų pušpiningiu itraufes ir ant sawo gero suwartojes. Korawonēs kamara dėl nusi- žengimo urede 4 mėnešis kalėjimo pako- rawojo.

— Prisaitintuju sudas Dehlke dėl triju dwikowiu (dueliu), su smertiškais ginklais westu, prie kuriu ir wienas ne gywas pašilko, ant 4 metu pestungos ka- lejimo prasudyjo.

Sarbriki. Šš žmoniū, kalnkasyje ap- griuwusiu, 137 negywu ir 51 gywų žmogū išgabeno. Kiti wisi apgriuwelēi yra negywi, ir tit funkei tegal buti iš- gabenami.

Bojai. Waldžia nor ant Bozu pro- wincijos wryiausiojo wyskupo sošto nekuri Wanjurę pasodinti; ale popezius Ryme su tūmi nera pakajingas. Žisai meilija, kad kas nors iš lenkiškiosios bajoryštes ant wyskupo sošto pareitu.

— Wuwusyšis cecoryštēs ir karalyštēs šaimo pašlas (deputertas) Niegolewskis, wienas iš strošniausiuju uštareju lenky- štēs, šime mėnešyje, 65 metu senas, Po- žūse mirē.

Ši Dietuwos.

Jamant'as. Šicziūn nekurlai kumetis su sawo paczia šufinginczyšes norėjo su špatu ją užmušti. Šzi iš baimēs žin- domę kubiš iškėle, kuri wyras ir už- mušo. Pati nusigandusi, i šmūnē nubė- gusi pašikore, o wyras iš baimēs tokiu pat budu nušizudē.

Ši Gromatnyczia.

W. . . . . Patarliū rankiaus pirmojo laišto yra teturios spaudon prirengtos ir išeis pranėšimāse lietuwiskiosios raštu draugysšes. Prashau atšlysti tolesnes tāsas (priemazgas) ir tai tā weikiauėsi. Taip pat reikia greicziausēi žinoti, ar tos patarles po rinkėjo tikrāju wardu ir prawarde, ar po pseudonymu tur buti iš- leidžiamos. Lauktu greito atrašo.

J. P. dd. . . . . Žusu gromatēlę awturjēs labai prasidžugau; nēs ir ji yra ženklu, kad musu taip nuwargintieji žmonēs pradeda at- šibusti. O tai jū dibesnis džiaugšmas, kad jaunieje kruta, pareidami kitas kitam ant pa- galbos, tai raštais, tai kitoleis darbais. Žus pašilkdami titru Dietuwininku ir lietuwiskiemš raštams pagal wisę sawo ištangę ant pagalbos pareidami, užšilpelyšite nemirštanti wardę. — Pirm keliu dienu šuncziau nekuriūs spaudos daigtus; ar tiensu gawote? — Antono Žuškos šwobbinēs dainos kaštāja 4 markius, su šun- timu pareis apie 5 ar daugiauš martiu; tose knigoše yra 1100 dainu. Tos knigos yra pa- gal sawo dibumę ir swarbumę labai pigios. — Tūs pinigūs atšlyškite, tada taps knigos parupitos. — Minėtoji giesmē nera iššpausta; kada ji bus iššpausta, sunku pasakyti.

Turguns preia iš Tiljes.

	28. mercę. 1885.	M.	S.	M.	S.
Kwieczai, 42 1/2 kilogr.	6	—	7	50	—
Rugei, 40 kilogr.	4	80	—	5	60
Riešai, 35 kilogr.	4	—	5	—	20
Awijos, 25 kilogr.	3	—	3	—	60
Žirnei } raintieje, 45 kilogr.	6	—	9	—	—
} baltieje, 45 kilogr.	6	—	8	—	—
Semenai, 35 kilogr.	—	—	—	—	—
Lymotai, 50 kilogr.	16	—	—	—	—
Poputēs, 45 kilogr.	—	24	—	—	—
Swieštas, kilogr.	—	1	80	—	—
Kiaušei, kapa	—	2	25	—	—
Pywas, ektolyteris (100 lyteriu)	24	—	—	—	—
Drangwynas, } ektolyteris	28	—	—	—	—
} lyteris	—	30	—	—	—
Kiaulėna, filogr.	1	—	1	10	—
Žautėna, filogr.	—	80	—	1	—
Werkėna, filogr.	—	80	—	—	—
Awincziana, filogr.	—	80	—	—	—
Krūpai praštieje, filogr.	—	34	—	—	—
Awiju krūpai, filogr.	—	44	—	—	—
Šzienaš, centneris	1	90	—	2	30
Šziandai, kapa po 600 kilogr.	18	—	24	—	—

Berlyniskis rublio kurlas.

100 rubliu:
21. 210,70 mf. 23. 211,25 mf. 24. 211,25 mf.
25. 211,25 mf. 26. 211,50 mf. 27. 212,15 mf.

Špirtus 27. mercę.
41,75 mf.

Apšahmai.

AUSZRA, laikrasztis izleidziamas Lietuvos myletuju,

kasztūja ant metu 4 mk. 50 pf.
su prisiuntimu į namus.

Praėjusių metu Auszra kasztūja 3 markius.

Gaunama prie **Martyno Jankaus** Bitėnūse per Lumpėnus Lompėnen).

Sziūmi pasidristu pakarnei praneszti, kad perbudavojimas ir padidinimas mano garinio malamojo malumo užbaigtas yra ir įvaymas visu maszynu panedėlyje 23. szio mėn. prāsides.

Per pastatymą valcinių krėslu, centrifugaliniu czystyjamu maszynu ir kitu, szej gadynei pritinkancziu įtaisų, įstengiu su kožnu didziū kupczystės malunu susilyginti ir praszau man maliamu dalyku prigabenti.

Angsztai garbindamas malku kupczystė, garinis lentu ir malimo malunas

Oskar'as Meyer'is.

Gerai įtaisyta

karcziama

yra pardūdama. Artesnę žinę dūda šio laiško spaustuwė.

Geriausią perfama wersmę

po užstowa tikrumo dėl

audziamu medzvilniu

kožname numeryje, suktu ir nesuktu,

audziamu medzvilniu

krōstytu (parwūtu) tik tikrūse dažūse,

milams wilnu

šwiespilkei maikštytūse dažūse, widutinei pilku ir tamspilkiu, wisai czystoje wilnoje,

milams vilnu

dažytu kožnūse dažūse,

maszyniniu siulu,

— baltjtu ir nebaljtūtu, —

geriausioje ir daugiausie laifanczioje wertybėje. Tūse dalykūse tik wisu geriausius taworus turiu ir jās pardūdu ir prefios nepridūdamas ant pigiausiuju prefiu.

Waldemar'as Gassner'is

Tilzėje, wofiškoje ulyczioje 12.

Knygu Ispanituwe J. Syberto Ragainėje, ant turgaus 180

prifisziulo Lietuwiniinkams pagatawyti wisofius spaustuwytes dalykus; spauda (druka) **knygu, knyguoziu, wisofiu apšahmu, pakwietimu** f. t. ant sužadėtuwiu, ant swodbos, ant krifstynu, šermentiu; wiesiu (wisytės) korteliu, **lietuwiškoje**, wofiškoje ir fitose kalbose kū pigiausie, greicziausie ir dai-liausie atliekama. Uždawimai iš fitur weikiausie pagatawojami.

Weilei pasitikebamas su uždawimais nū Lietuwiniinku galėšes pasi-dziaugti pasirašo

su pagarbe

J. Sybertas.

Kaš meiljtu Karaliaucziuje islebdziamajj

„Lietuwiskā Polytiskā Laifraštis“

tikrai pažinti gauti, ne taip, kaip jis nū nekuriu lietuwiško laiško apšelbiamas, tas te nesibaibo, jį ant wieno bertainio meto apšisteliāti. Staitydams, pats kožnas persiliudyš, tokią netesybę jam ana piltā pastalba daro. —

Prie kožno pusto apšisteliājant, kasztūja „Liet. Pol. Laifraštis“ 65 pf. Nū pusto pacziam jį paršnešant, kasztūja jis tik 50 pf.

Karaliaucziuje, mēnesioje 1885.

Redyšte „Lietuwiskō Polyt. Laifraščio.“
Kristupas Ribekta.

Lietuwiniinkai užprašomi ant naujojo metu bertainio apšisteliāti kas nedelę išeinantjij

Niamuno Sarga.

Wisi pustai, gromatnešei ir pati laif-raščio spaustuwė priima apšisteliawimus už 35 pf., su atnešimu į namus 50 pf. ant bertainio meto.

Redyšte „Niamuno Sargo“.

Wisi wyriausybiški

raštai (pormularai)

yra gaunami

J. Syberto

Ragainėje spaustuwėje.

Čikės Kelewis,

pirma „**Naujasis Kelewis**“, laifraščiu prefiu raištūse 1884 2. dal. o num. 7. išeina Tilzėje kas nedelę pėtuncioje. Išsi-rašymus ant šio laiško už pretiā

50 pf. ant metu bertainio

Tilzėje Neilenderio knygu spaustuwė, fitur wisi pustai priima.

„Tilzės Kelewis“ pargabena, neprifkaitant mēros ir mofilo surašu, tai, kas smarbtausia, iš dienos nusidawimu, faralytes ir cecorytes šaimo suširodyjimū, žines iš mēsto ir iš provincijos, prisaitintuju šudo pranėšimus, papasakojimus, wisofią žinę, turgaus prefias iš Tilzės, Klai-pėdos ir Karaliauczius, galwiju ir arklju meturgius, maltu pardūdamas dienas, rubliaus turjā, gromatnyzią ir t. t.

Apšakymai,

už korpo šiltinę eilę 10 pf., randa per „Tilzės Kelewis“ wisuose walsczinoje, kur Lietuwi-ninkai ghwena, didziausjaji praplatiuima. Perguldymas į lietuwištāj kalbā nēto netas-tāja.

Įšleistuwe Tilzės Kelewis,

J. Reylander'is ir sunus.

Gaspada

Augusto Paarmann'o

Tilzėje, netoli gelzfeldwario, tur 12 kelewiu stubu ir yra wisu kūmi, ko šweczius tik pageidautu, aprupinta. Staldu kofia 30 arklju randa; yra ir wežimams pašiures. Prefios tantiaus aplankant labai žemos. Tarnaujantieje kalba lietuwiškai. Pasilecwoja kelewiams reikalui atfirandant.

Dailus

ufis

su 2 ghyenamom trobom, staldu, pašiure, dideliu daržu, 7 murgais geros žemes ir pienu, kelis žingsnius nū gelzfeldwario atstu, prie bažnyczkieno, turgaus, paczioje artybėje amtsudzio (amtsgeriftės), didžiam remestiniškytės pilname kieme, yra tūjaus pardūdamas. Įštitimi pirfejei neprivalo daug imofėti. Artesnę žinę dūda šio laif-raščio spaustuwė.

Szeimynykszcziams szluzmos knygos
matrozu szluzmos knygos

ir

darbo knygos
yra gaunamos

**Syberto
Ispanituwėje.**